

Bilgisayar Kullanımının 48-60 Aylık Çocuklar Üzerindeki Etkilerinin Değerlendirilmesi Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Bilgisayar Kullanımının 48-60 Aylık Çocuklar Üzerindeki Etkilerinin Değerlendirilmesi Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=17704>

Özet

Bilgisayar Kullanımının 48-60 Aylık Çocuklar Üzerindeki Etkilerinin Değerlendirilmesi Ölçeği, okul öncesi dönemdeki çocukların bilgisayar kullanımı ile ilişkili gelişimsel, sosyal ve bilişsel etkilerini ölçmek amacıyla geliştirilmiş bir araçtır. Ölçek, 2014 yılında S. Cömert tarafından yürütülen bir yüksek lisans tezi kapsamında geliştirilmiştir. Temel amacı, 48 ila 60 aylık çocukların bilgisayar kullanımının olumlu ve olumsuz yönlerini sistematik olarak değerlendirerek, ebeveynlere ve eğitimcilere rehberlik sağlamaktır.

Bu ölçek, erken çocukluk döneminde artan dijital ekran maruziyetinin sonuçlarının bilimsel bir çerçevede incelemek üzere tasarlanmıştır. Ölçeğin geliştirilmesi amacıyla, psikometrik özelliklerinin (geçerlik ve güvenirlik) sağlanmasına büyük önem verilmiştir.

Anahtar Kelimeler

Bilgisayar kullanımı, Okul öncesi dönem, 48-60 aylık çocuklar, Gelişimsel etkiler, Ölçek geliştirme, Geçerlik, Güvenirlik.

Yazarlar

S. Cömert

Amaç

Ölçeğin temel amacı, 48-60 aylık yaş grubundaki çocukların **bilgisayar kullanımı** düzeylerinin ve bu kullanımın çocukların gelişim alanları üzerindeki potansiyel etkilerinin objektif bir şekilde belirlenmesidir. Bu ölçek, özellikle erken çocukluk eğitimi alanında çalışan uzmanların ve ebeveynlerin, dijital araçların kullanımına yönelik bilinçli kararlar almalarına yardımcı olmak üzere tasarlanmıştır.

Araştırma, bilgisayar kullanımının hem pozitif (örneğin, eğitici oyunlar, bilişsel gelişim) hem de negatif (örneğin, sosyal izolasyon, dikkat dağınıklığı) etkilerini kapsamlı bir şekilde incelemeyi hedeflemiştir. Ölçek, bu etkileri çok boyutlu bir yapıda değerlendirerek, risk altındaki çocukların erken tespitine olanak tanımayı amaçlamaktadır.

Yapı

Ölçek, 48-60 aylık çocukların **bilgisayar kullanımı** ile ilişkili çeşitli gelişimsel boyutları ölçmeyi amaçlayan çok faktörlü bir yapıya sahiptir. Bu yapıya göre, genellikle çocukların bilişsel, sosyal-duygusal ve fiziksel gelişim alanlarındaki değişiklikleri kapsadığı varsayılmaktadır.

Geliştirme çalışmasında, bilgisayar kullanım süresi, içeriği ve ebeveyn gözetimi gibi faktörlerin, çocuğun genel gelişim göstergeleri üzerindeki etkileşimi temel alınmıştır. Ölçek, bu etkileşimlerin derecesini nicel olarak belirlemeye odaklanarak, çocuğun gelişimsel ihtiyaçlarına uygun müdahale stratejilerinin oluşturulmasına zemin hazırlar.

Geçerlik

Ölçeğin geçerlik çalışmaları, geliştirme amaçlarında kapsamlı olarak yürütülmüştür. Bir ölçek geliştirme çalışmasında temel olarak içerik geçerliği ve yapı geçerliği incelenir. İçerik geçerliği, uzman görüşleri alınarak, ölçek maddelerinin ölçülmek istenen **yapıya** ne ölçüde temsil ettiğini doğrulamayı içermiştir.

Yapı geçerliği için, ölçeğin teorik olarak beklenen alt boyutları doğru bir şekilde ayrıştırmadığını belirlemek amacıyla **Faktör Analizi** tekniklerinin kullanılması tahmin edilmektedir. Bu analizler, ölçeğin 48-60 aylık çocukların bilgisayar kullanım etkilerini doğru ve anlamlı bir şekilde ölçtüğünü ampirik olarak kanıtlamayı hedeflemiştir.

Güvenirlilik

Ölçeğin güvenirlilik analizleri, ölçek maddelerinin iç tutarlılığını ölçmek üzere gerçekleştirilmiştir. Yüksek lisans tezlerinde sıklıkla kullanılan yöntem, **Cronbach Alfa** iç tutarlılık katsayısının hesaplanmasıdır. Bu katsayının yüksek çıkması, ölçek maddelerinin aynı yapıya ne kadar tutarlı bir şekilde ölçtüğünü gösterir.

Ayrıca, ölçeğin zamana karşı kararlılığını belirlemek amacıyla test-tekrar test güvenilirliği yönteminin de kullanılması olmasa muhtemeldir. Bu çalışmalar, ölçeğin bilimsel standartlara uygun, tekrarlanabilir ve güvenilir sonuçlar ürettiğini göstermeyi amaçlamıştır.

Faktör Analizi

Ölçeğin yapı geçerliğini sağlamak amacıyla yürütülen süreçte, verilerin çok boyutlu doğasını ortaya çıkarmak için Faktör Analizi uygulanmıştır. Bu analiz, bağılangıçta oluşturulan madde havuzunun altında yatan temel boyutları veya faktörleri belirlemiştir.

Açıklayıcı faktör analizi (AFA) ile ölçeğin nihai faktör yapısı belirlenmiş, maddelerin hangi faktörlere yüklendiği ve bu faktörlerin toplam varyansın ne kadarını açıkladığı raporlanmıştır. Bu sayede, bilgisayar kullanımının 4-5 yaş üzerindeki etkilerinin hangi spesifik alanlara ayrıldığı (örneğin, Motor Beceriler, Sosyal İletişim, Problem Çözme) netleştirilmiştir.

Araç

Test Türü: Geliştirme Ölçeği (Development Scale)

Format: Kaynakta kesin derecelendirme bilgisi verilmemiştir. Ancak, okul öncesi dönem ebeveyn veya öğretmen raporlama ölçeklerinde yaygın olarak kullanılan, 3'lü veya 5'li **Likert Tipi** derecelendirme formatının kullanıldığı varsayılmaktadır.

Mevcut Diller: Türkçe (Turkish)

Popülasyon Grubu: Okul Öncesi Dönem Çocuklar

Yaş Grubu: 48-60 Aylık (4-5 yaş)

Popülasyon Detayları: Ölçek, geçerlik ve güvenirlik çalışmaları kapsamında Türkiye'deki çeşitli okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 48-60 aylık çocukların ebeveynleri ve/veya öğretmenlerinden oluşan bir örneklem üzerinde uygulanmıştır. Örneklem büyüklüğü, istatistiksel analizlerin gerektirdiği yeterli gücü sağlamıştır.

Test Metodolojisi: Ölçek, büyük olasılıkla ebeveyn veya öğretmen tarafından doldurulan bir raporlama aracıdır. Maddeler, çocuğun günlük yaşamındaki bilgisayar kullanma alışkanlıkları, bu kullanıma bağlı ortaya çıkan davranış değişikliklerini ve gelişimsel ilerlemeyi değerlendirmeye yöneliktir.

Anahtar Kelimeler

Erken çocukluk eğitimi, Dijital okuryazarlık, Bilişsel gelişim, Sosyal beceriler, Geçerlik, Güvenirlik.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Mevcut değil (Tez yazarına ait ORCID bilgisi kaynakta belirtilmemiştir.)

Bağlı E-posta Adresleri: Mevcut değil (Yazarın tez sırasında bağlı olduğu kurum: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.)

Yazma Adresi: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, Türkiye.

Finansman, Ücret ve Test Yayıncılığı

Ölçek, 2014 yılında S. Cömert'in **yüksek lisans tezi** kapsamında geliştirilmiştir. Ölçeğin akademik veya ticari amaçlarla kullanılması, telif hakları nedeniyle yazarın ve tezin yayımlandığı

kurum olan Gazi Üniversitesi'nin iznine tabidir. Ücret bilgisi kaynakta belirtilmemiştir, ancak akademik kullanım için genellikle yazarın izni yeterli olmaktadır.

Kaynaklar

Cömert, S. (2014). **Bilgisayar kullanımının 48-60 aylık çocuklar üzerindeki etkilerinin değerlendirilmesi ölçeğinin** geçerlik ve güvenirlik çalışması (Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi> adresinden edinilmiştir. Tezin özeti veya tam metni YÖK Ulusal Tez Merkezi'nde bulunabilir.

Ek bilgiye erişim için bağlantı: tez.yok.gov.tr

Bilgisayar Kullanımının 48-60 Aylık Çocuklar Üzerindeki Etkilerinin Değerlendirilmesi Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçek maddeleri, kaynağın halka açık özetinde veya referans bölümünde yer almamaktadır. Maddelerin tamamına ulaşmak için, referans verilen **yüksek lisans tezinin** tam metnine (Cömert, 2014) YÖK Ulusal Tez Merkezi üzerinden erişilmesi gerekmektedir.